

Kapitan Morten in kraljica pajkov 7+

Kapten Morten lollide laeval / Captain Morten and the Spider Queen

pedagoško gradivo

avtorica Daša Cvjetičanin

kazalo

uvodna beseda	3
o filmu	4
filmografski podatki.....	4
vsebina filma	5
o avtorjih in o filmu iz prve roke	6
izhodišča za pogovor o filmu	8
prevlada moči in preizkušnje	8
med sanjami in resničnostjo	10
osamljenost.....	11
slediti svojim sanjam, vrednote in pristnost	13
 dodatne dejavnosti: spoznajmo nastajanje animiranega filma	14

Kinodvor dovoljuje in spodbuja nadaljnjo uporabo gradiva v filmsko-vzgojne namene. Veseli bomo vaših odzivov, poročil o uporabi, konkretnih učnih priprav na film, predlogov in pripomb. Gradivo je oblikovano kot pomoč staršem ali strokovnim delavcem v vzgojno-izobraževalnih ustanovah. Za vse druge uporabe nam pošljite pisno prošnjo na kinobalon@kinodvor.org.

Kolofon | **Kapitan Morten in kraljica pajkov** • Gradivo za učitelje in starše Kinobalon • Avtorica: Daša Cvjetičanin • Uredila: Barbara Kelbl • Jezikovni pregled: Mojca Hudolin • Slikovno gradivo: Fivia – Vojnik, arhiv Kinodvora • Izdal v elektronski obliki: Javni zavod Kinodvor, 2018

uvodna beseda

V pedagoškem gradivu podrobneje predstavljamo film **Kapitan Morten in kraljica pajkov**, prvo celovečerno stop-motion animacijo estonskega režiserja Kasparja Jancisa. Deček Morten je povsem običajen fant, prav takšen, kakršni so vsi otroci – živahen, bister, radoveden, pogumen, iskren, zanimajo ga nove in neznane stvari ..., vendar ga kmalu odnese v fantazijski svet, kjer se sanje uresničijo in na absurden način dopolnjujejo z resničnim svetom. Morten se na krilih domišljije poda na pustolovščine, ki ga kot kapitana ladje postavijo pred tvegane preizkušnje. Zdi se, da se v sanjah uresničijo vsi njegovi strahovi. Težave, ki ga pestijo v resničnem življenju, so zaživele v fantazijskem svetu nenavadnih dogodivščin. V sanjah se izriše vse, s čimer se Morten spoprijema: slika sveta, kot jo posebljata Annabelle in Stinger, ki preračunljivo hrepenita po moči in bogastvu, trči ob bok Mortenovi negotovosti in želji po pristnih odnosih.

Film je zato izvrstno izhodišče za pogovore o odnosih, o otroštvu, polnem intenzivnih čustev, prijateljstvu, zaupanju, ljubezni, sočutju, osamljenosti, pogumu in moči. Film sporoča, da so sanje dosegljive, le verjeti moramo vanje in se pogumno spoprijeti z izzivi, ki nam jih prinaša življenje. Slednje namreč ne obljublja le prijetnih dogodivščin, temveč tudi tvegane boje, ki botrujejo izgradnji naše identitete.

Čeprav film nagovarja predvsem mlajše občinstvo, pa so tudi odrasli povabljeni, da pokukajo v svet dečka, ki se odpravi na pomorsko dogodivščino v pomanjšanem svetu žuželk. Zato ne omahujmo in se odpravimo na raziskovanje labirintov otroštva. Kajti sanje, takrat ko spimo, niso nič manj resnične kot resničnost sama. Le spomniti se moramo, da se v domišljiji razprostirajo mnogoteri svetovi; in v enem izmed njih je svojo moč za spoprijemanje s težavami našel tudi mali kapitan Morten. V pedagoškem gradivu podrobneje predstavljamo film in izhodišča za pogovore ob njem. Otroci pa prek filma lahko spoznavajo tudi proces nastajanja animiranih filmov – lutkovno in računalniško animacijo.

o filmu

filmografski podatki

naslov Kapitan Morten in kraljica pajkov

izvirni naslov Kaptan Morten lollide laeval / Captain Morten and the Spider Queen

država in leto produkcije Estonija, Irska, Velika Britanija, Belgija, 2018

tehnični podatki DCP, 79 minut

jezik v angleščini s slovenskimi podnapisi

režija Kaspar Jancis

sorežija Henry Nicholson, Riho Unt

avtor knjižne predloge Kaspar Jancis

scenarij Mike Horelick

direktorja animacije Märt Kivi, Sam Turner

direktor fotografije Ragnar Neljandi

scenografija Riho Unt

izvirna glasba Pierre Yves Drapeau

montaža Keith Ó Gairbhín

glasovi Cian O'Dowd (Morten), Brendan Gleeson, Ciarán Hinds, Pauline McLynn, Tommy Tiernan, Michael McElhatton, Jason Byrne, Neil Delamere, Susie Power

producenti Paul Cummins, Kerdi Kuusik-Oengo, Robin Lyons, Mark Mertens

produkcija Nukufilm, Áras Telegael, Calon, Grid Animation, Umedia

distribucija v Sloveniji Fivia – VOJNIK

festivali, nagrade nagrada za najboljši animirani celovečerni film – Festival za otroke in mlade Schlingel, Chemnitz, 2018.

vsebina filma

Desetletni Morten živi v obalnem kraju in sanja, da bi nekoč postal kapitan, tako kot njegov oče Vix. Ta je kapitan ladje Salamander in je pogosto na poti, mama pa se je, kot pravi oče, spremenila v pingvina. Morten razume, da to ne more biti res. Za dečka skrbita teta Annabelle in njen mož Felix, ki vodita kavarno in imata hčerko Elizabeto. Annabelle je bivša balerina, dosledna in stroga. Gospodinjstvo vodi z železno roko – dobessedno, saj je njena roka umetna. Pri vzgoji je neprizanesljiva, saj želi svoje neuresničene sanje balerine podoživeti prek svoje hčerke, vedno nove zadolžitve pa nalaga tudi Mortenu, ki mora poleg Elizabete prav tako vaditi za baletno predstavo.

Morten se med čakanjem na očeta zamoti z izdelovanjem ladjice, o kakršni sanja v hišici na drevesu. Pri tem se ne pusti motiti in svoji domišljiji pusti rasti krila: star čevelj mu služi za trup ladje, med posadko se znajde izbrana družčina žuželk, akvarij v kavarni pa se spremeni v morje. Oče se sicer vrne, vendar kmalu spet odide na pot, Annabelle pa vedno bolj sluti, da ji kapitan ne bo mogel poplačati dolga.

V tem malem irskem mestu srečamo tudi druge značajsko pisane like, med katerimi sta bahava in nerodna mornarja, ki sta nenehno opita od prevelikih količin limonade, ter pretkani zbiralec metuljev Stinger, ki skrivaj kuje zaroto zoper kapitana ladje Salamander.

Ko mesto obišče nerodni čarodej, italijanski ščurek, Mortena v naključnem srečanju pomotoma s čudežnim prahom pomanjša na velikost hrošča. Morten se zbudi na svoji ladjici in tako naenkrat postane kapitan, ki pluje po poplavljeni kavarni. Čeprav je nad novo vlogo sprva navdušen, pa kmalu spozna, da ladjo oblegajo številne nevarnosti. Žuželke so zdaj tako velike kot on in prav zlovešče spominjajo na odrasle iz njegovega »resničnega« sveta. Tu se sreča s skrivnostno kraljico pajkov in drugimi nenavadnimi žuželkami, ki prevzamejo ladjo v svoje roke. Pod taktirko neusmiljene in preračunljive kraljice pajkov, ki se poleg poveljevanja najbolj veseli krofov, je posadka Mortenove ladjice v nevarnosti. Na dnu podpalubja je namreč luknja, skozi katero prodira voda, in čeprav jo buba Elizabeta nekaj časa uspešno rešuje pred potopom, je le vprašanje časa, kdaj bo ladjica podlegla brezciljni plovbi. Če ne bi krmila v svoje roke prijel Morten, bi ladjo požrl deroč slap.

Čeprav Morten posadko reši pred nesrečo, mu kraljica pajkov ne izkaže priznanja in mu naloži dodatne zadolžitve – varovanje ladje med nočno stražo. Ladjo ponoči zavzamejo pirati na čelu s pretkanim škorpionom Stingerjem, ki postane novi kapitan. Kraljico pajkov premami s predlogom, da si razdelita plen zaklada, ki se skriva na dnu morskih globin. Po zaklad pošlje Mortena, ki se med odpravo poglobi vase in se odloči, da mora kot kapitan prevzeti odgovornost ter se za ladjo boriti. Morten se od zlata zaslepljenemu piratu Stingerju upre; pri tem mu pomaga tudi kraljica pajkov. Ko se znebijo Stingerja, ki je prevzel ladjo in izdal zaupanje kraljice, želijo Mortena po njenem ukazu vseeno žrtvovati za krofe. Takrat pa mu na pomoč priskoči buba Elizabeta, ki se je med čakanjem, ujeta v luknji podpalubja, spremenila v metulja. Ko pomanjšani Morten po naključju izve za zahrbtno načrte, ki jih kujeta Stinger in Annabelle, se poslednjič poda v razburkano morje in dokončno premaga kraljico pajkov.

Morten se na jasen dan zbudi na travi pod drevesno hišico. Hitro priskoči na pomoč očetu, ki se je pravkar vrnil s plovbe. Stinger in Annabelle sta namreč prepričana, da se na ladji Salamander skriva piratski zaklad, zato želita kapitana Vixa ob dolgovih, ki jih ima, pregovoriti v prodajo. Morten razkrije njune načrte, za zgodbo o skrivnostni legi piratskega zaklada pa se izkaže, da ima dve plati. Pohlepna Annabelle in Stinger ob spoznanju, da se zaklad morebiti skriva v Stingerjevi hiši, odhitita na lov za zakladom, Morten pa skupaj z očetom in Elizabeto odpluje novi pustolovščini naproti.

o avtorjih in o filmu iz prve roke

Kaspar Jancis se je rodil leta 1975 v Talinu, v Estoniji. Že od otroštva se je navduševal nad risanjem stripov in pisanjem zgodb, ki jih je pospremil z lastnimi ilustracijami. Animacijo je študiral na Umetniški in medijski fakulteti v Turkuju na Finskem, s svojim debitantskim filmom (**Romance**, 1999) pa se je predstavil na več mednarodnih filmskih festivalih. Pred prvo celovečerno stop-motion animacijo **Kapitan Morten in kraljica pajkov** (Captain Morten and the Spider Queen, 2018) je Kaspar Jancis že režiral nekaj kratkih filmov (**Weitzenbergi tänav**, 2002; **Krokodill**, 2009; **Villa Antropoff**, 2012; **Piano**, 2016) in animacijo za odrasle (**Frank ja Wendy**, 2004). Zdaj deluje kot glasbenik, animator in režiser.

Film **Kapitan Morten in kraljica pajkov** je nastal po predlogi otroške knjige *Dogodivščina na ladji Salamander* (Seiklus Salamandril, 2010), pod katero se je poleg ilustracij prav tako podpisal Jancis. Knjiga, ki jo dopolnjuje zgoščenska, za katero je avtor napisal in aranžiral tudi glasbo, je bila v Estoniji razglašena za otroško knjigo leta. Za pričujoči film je Kaspar Jancis prejel številne nagrade na filmskih festivalih po svetu, premierno pa je bil film prikazan na mednarodnem festivalu animiranega filma Animafest v Zagrebu v sklopu tekmovalnega programa.

Henry Nicholson že več kot deset let dela kot medijski tehnik v številnih produkcijah doma in po svetu. Nazadnje je sodeloval pri animiranju **Jamskega človeka** (Early Man, Nick Park) v studiu Aardman. Sodeluje tudi pri TV-produkciji, reklamah in glasbenih spotih.

»Osrednje sporočilo filma je, da moramo slediti svojim sanjam, ne glede na preizkušnje in skušnjave na poti. /.../ Obožujem Kafkovo Preobrazbo. Ko sem bil najstnik, je ta knjiga močno vplivala name. Celo nekaj punkrockovskih pesmi sem napisal o tem, kako je biti žuželka. Motiv človeka, ki postane žuželka, me vse od tedaj navdihuje. Žuželke lahko najdete v vseh mojih filmih in obljubim, da bom obdržal to tradicijo. Ne sprašujete me, zakaj!«

- Kaspar Jancis

*»Fenomen »ladje norcev« izvira iz srednjeveške literature. Gre za sarkastično pesem o ladji, ki pluje brez cilja, brez kapitana. Vsak potnik na ladji uteleša eno človeško slabost. Film **Kapitan Morten in kraljica pajkov** se navdihuje pri istem viru: deček se znajde sam na ladji, ki simbolizira obsesivni svet odraslih, kjer vlada nezaupanje. Obenem govori o negotovosti,*

razraščeni po podzavesti otroka, ki hrepeni po starševski roki. Žuželke, ki poosebljajo ljudi, karikirajo naše dnevno hitenje, ki se nam zdi tako izjemno pomembno.

Vse dogajanje je postavljeno v dva svetova, ki odražata drug drugega. Našega junaka odnese v čuden fantazijski svet. Tam se nauči veliko novega in ta izkušnja mu vlije moč, da začrta novo življenjsko pot. To je zgodba o osvobajanju.»

- Kaspar Jancis

»Film je nastal po predlogi otroške knjige z naslovom Seiklus Salamandril (Dogodivščina na ladji Salamander) Kasparja Jancisa, ki je izšla poleti 2010. Pri Nukufilmu smo vse od 50. obletnice leta 2007 iskali idejo za celovečerec, in ko sem prebral to knjigo, se je vse poklopilo.«

- Andres Mänd, Nukufilm

izhodišča za pogovor o filmu prevlada moči in preizkušnje

V filmu vidimo, da živi Morten pri družini, katere glava je Annabelle. V primerjavi s svojim možem (Felixom) je dominantna in ukazovalna, vsi se je bojijo, sama pa do nikogar ne goji čustev, niti do svoje hčerke Elizabete, ki mora, kot tudi Morten, dobesedno plesati po njenih navodilih. Ne le da živi Morten brez mame (ki domuje na južnem polu kot pingvin) in očeta (ki je nenehno na poti), temveč je dan v okolje, kjer ni prostora za prijazne besede in svobodo. V otroški ustvarjalnosti in nagajivosti namreč pri gradnji svoje ladjice uporabi stvari, ki so v lasti odraslih – za trup ladje vzame čevelj; na namiznem prtu odreže blago za jadro; Felixu ujezi z manjkajočim gramofonskim gumbom; Annabelle umanjka skrinjica za shranjevanje nakita; odvijte ventil vodovodne cevi, da bi naredil volan; pokvarjena cev nazadnje povzroči poplavo v kavarni; kot ladijski tovor mu služijo sladkorne kocke ... Vidimo, kako Mortenovo početje ni v skladu s pričakovanji odraslih, ki skrbijo zanj v času očetove odsotnosti. Annabelle nenehno zatira Mortenovo domišljijo (*»Ti nisi kapitan in to ni ladja!«*) in nad njim na grob način uveljavlja svojo moč.

Ni naključje, da se je Annabelle v svoji preobrazbi spremenila prav v kraljico pajkov, ki Mortena in ostalo posadko ustrahuje s svojo nadvlado. Tako kot Annabelle tudi kraljica pajkov ne mara, če ji kdo nasprotuje: *»Če še ne veš, jaz sem tu glavna!«* pravi. V filmu je prikazano, kako se kraljica pajkov igra z Mortenom, kot da bi bil marioneta (lutka, ki se premika z nitmi). Zanj so vsi samo marionete, ona kot pajek pa je tista, ki niti vleče in premika.

V neskončni verigi dogodkov, kjer močnejše žuželke zatirajo šibkejše, najde Morten moč, da se sooči s preizkušnjami in uči iz lastnih napak. Zdi se, da se Mortena sprva polašča negotovost, da ne bo kos prevladi moči kraljice pajkov. Dvomi, da ima lahko kot deček tolikšno moč, da spremeni tok dogajanja. *»Ampak kako mi boš pomagal? Saj si samo deček,«* pravi buba Elizabeta. *»Mimogrede, Eliza, jaz nisem samo deček, jaz sem kapitan in to je moja ladja,«* ji odgovarja Morten. Ko začnejo Mortena spet razjedati dvomi, ga Eliza spomni, kdo je. *»Ampak jaz sem samo deček,«* pravi Morten. *»Ne, nisi. Ti si kapitan in kapitan nikoli ne zapusti svoje ladje.«* Morten nima izbire, prevzeti mora odgovornost za svojo nepremišljenost, in čeprav je morje razburkano in ne zna plavati, najde način, kako se vrniti nazaj v resničnost.

pogovor

Z otroki razpravljajmo o tem, zakaj se odrasli pritožujejo nad Mortenovim početjem, ko pravijo: *»Oh, Morten!«* Ali imajo sami podobno izkušnjo, ko so bili starši/odrasli nanje jezni oz. se niso strinjali z njihovim početjem? Ali imajo pogosto občutek, da jih odrasli ne razumejo? Ali se moramo vedno strinjati s pravili odraslih oz. tistih, ki imajo moč? Ali Morten rad pleše? Zakaj Morten pleše, čeprav si tega ne želi?

Otroke povprašajmo, kako bi opisali Annabelle. Kako uveljavlja svojo moč nad posamezniki? Ali Annabelle uporablja telesno silo? Ali je njeno vedenje sprejemljivo – ko povleče Mortena za ušesa; ko ga vrže in zaklene v sobo; ko nadzoruje, kaj in koliko bo pojedla Elizabeta; ko se

posmehuje mornarjema in jima pravi, da ne bosta nikoli prava mornarja? Kako se drugi počutijo, ko se Annabelle tako obnaša do njih? Na kakšen način žuželke kažejo svojo vdanost kraljici pajkov? Ali so se žuželke pripravljene žrtvovati za njene krofe? Ali je videti, da se je bojijo? Jih skrbi, ko se ladja znajde v nevarnosti? Kdo si najbolj prizadeva, da bi ladjo rešili pred nevarnostmi?

Kdo v filmu še hrepeni po moči in oblasti? Ali kraljica pajkov in škorpion Stinger uporabljata moč za to, da spremenita stvari na bolje, ali pa jima služi kot sredstvo za doseg drugih ciljev? Kakšen je Stinger? Zakaj je Mortenu podaril liziko? Si je tudi v resnici z liziko kupil njegovo naklonjenost?

Razmišljajmo o tem, kako zunanja podoba žuželk odseva njihov značaj oz. njihovo voljo do moči. Ali s svojo nenavadno (groteskno) podobo vzbujajo strah? Katera vizualna lastnost se otrokom zdi še posebej strašljiva? Kako se obnašajo žuželke do Mortena? Ali upoštevajo njegove besede, ko pravi, da ne zna plavati? Ga kljub temu vržejo v vodo? Ali kraljica pajkov prisluhne oziroma verjame Mortenu, ko opozarja na luknjo v podpalubju? Mu verjame, da jo je sploh videl? Kako se kraljica pajkov obnaša do žuželk okoli sebe in do Mortena? Kako je v filmu prikazana njena moč? Kaj pomeni, ko pravimo, da je nekdo marioneta v rokah nekoga drugega? Ali se Morten upre Annabelle oz. kraljici pajkov? Kateri predmet v filmu predstavlja moč? Ali kraljici pajkov kdaj pade krona z glave – kaj to pomeni, ko pravimo, da je nekemu padla krona z glave?

Morten v podpalubju sreča buba Elizabeto. Kaj počne tam? Kako je prišla v temnico, kot ji sama pravi? Buba Elizabeta se sprašuje: »Kdo bi mi to lahko storil?« Kaj misli s tem? Kako se Morten odzove na njeno žalost? Morten je v svoji otroški igrivosti in radovednosti odvezel žuželkam svobodo in jih postavil na ladjico – se zaveda napake, ki jo je storil? Ali je kraljici pajkov mar za to, da je buba Elizabeta v podpalubju sestradana in prezebla?

med sanjami in resničnostjo

V filmu vidimo, da se Mortenova pomorska dogodivščina začne, ko nerodni čarodej ščurek po naključju pade na drevesno hišico, kjer Morten pogosto preživlja dneve, čakajoč na očeta. Stroj s čudežnim prahom se vključi in Mortena pomotoma pomanjša na velikost hrošča. Prav tako pomanjšani ščurek se trikrat zavrti in v Mortena zaluča kovček, ki oznani prehod v fantazijski svet, poln čudnih in neprijetnih pripetljajev. Deček naenkrat postane kapitan svoje ladjice; o tem je popolnoma prepričan, saj pravi: »*Jaz sem kapitan in to je moja ladja!*« Vendar pa na krovu kmalu sreča nenavadne žuželke, ki na absurden in grotesken način spominjajo na ljudi iz resničnega sveta. V tem čudežnem svetu se vrstijo nevarnosti in dogodki, med katerimi je morda najbolj nenavadna čajanka s krofi. V svoji nenavadnosti se približa 'prismuknjenim čajankam', kakršne ima Alica v čudežni deželi, le da so čajanke, kot jih pripravlja kraljica pajkov, vse prej kot zgolj čudne. Morten spozna, da gramofon ni zgolj gramofon, temveč je stroj, ki še žive žuželke predela v najbolj slastne krofe. Zdi se, da se lahko takšne prečudne dogodivščine porajajo samo v sanjah. Značilne so sanje o neskončnem pomanjšanju ali povečanju človeka oziroma spremembi iz enega v drugo, kar se v filmu zgodi Mortenu. Prav tako nerealna je preobrazba posameznikov iz človeškega telesa v žuželko.

Čeprav nas ščurek s čarobnim prahom uvede v Mortenov domišljijijski svet, pa nam sprejemljiv in razumsko utemeljen prehod še vedno poraja dvome: Morten se po koncu pomorske pustolovščine res zbudi na travniku pod drevesno hišico, vendar pa se skozi film realnost ves čas prepleta s sanjami in domišljijo. Bolj ko gledamo film, bolj se nam zdi, da se fantazijski svet ne odvija le v Mortenovih sanjah – ni jasno, ali Morten sanja ali ne –, temveč tudi v sami realnosti filma (npr.: *pingvini letijo*).

pogovor

Skupaj z otroki razmišljajmo, kako je v filmu prikazan prehod med resničnim in fantazijskim svetom. Kako otroci doživljajo Mortenovo dogodivščino – se jim zdi zabavna, grozna, strašna ...?

Poimenujmo, v katere živali so se spremenili posamezniki, in opišimo njihovo zunanost. Kako otroci doživljajo njihovo preobrazbo? Ali njihova živalska različica odseva njihov značaj? Opišimo značajske lastnosti posameznih žuželk. Razložimo, kateri liki nam vzbujajo sočutje, kateri posmeh in kateri strah ter trepet. Kako je prikazana kraljica pajkov? Navedimo njene pglavitne značajske lastnosti.

Gotovo ste si kdaj zaželeli, da bi se spremenili v nekaj drugega – napišite o tem domišljjski spis. V pisanje vnesite tudi kanček nečesa, kar ste nekoč sanjali ali se vam zdi, da bi lahko sanjali. S čigavo pomočjo najde Morten pot nazaj v resničnost – kdo mu pri tem pomaga?

Razmišljajmo o glasbi – kako soustvarja čustveno vzdušje? Ali je glasba povezana z dogajanjem v filmu oz. liki in njihovim počutjem?

osamljenost

V filmu srečamo Mortena, ki se sprva počuti osamljenega, saj ima le očeta in še ta je kot kapitan ladje pogosto na poti. Vidimo lahko, da Morten svojega očeta zelo pogreša. Pogosto sedi na drevesni hišici in z daljnogledom zre onkraj obzorja, od koder bo priplul oče. Morten v pismu, ki mu ga pošlje, napiše, da gradi prav takšno ladjo, kot jo ima on, le da je manjša. Prihod očeta je sladko-grenak, saj mora oče kmalu na pot. »Čas je, da dvignem sidro,« pravi ob slovesu. Mortenov oče opazi, da se sin sooča s težavami, vendar se službenim dolžnostim ne more/ne želi odreči. Lik mame je v filmu odsoten. Oče Vix jo omeni le takrat, ko vidi, da

Mortena ob njegovem odhodu preplavlja žalost. Oče razume, da Morten pogreša mamo, ki se je, kot utemeljuje njeno odsotnost, spremenila v pingvina. Morten o tem dvomi in pravi, »*saj veš, da to ni res, oče ... s teboj hočem*«. Nasprotno ima Elizabeta tako očeta kot mamo, vendar je videti, da je tudi ona zelo osamljena. Oče (Felix) je nebogljen in vdan svoji ženi (Annabelle), ta pa vidi v hčerki predvsem potenciala, ki jih sama ni uspela do konca polno izživeti.

Otroci in mladi imajo v primerjavi z odraslimi manj izkušenj, kako se spoprijemati z občutki osamljenosti, tesnobe in nemoči. Odrasli morajo to zaznati in jim pomagati, da lažje premostijo negotovosti in dvome. Morten se v času očetove odsotnosti zateka v svet domišljije, saj tako lažje premaga osamljenost in žalost.

pogovor

Spodbudimo otroke, da spregovorijo o svojih doživetjih ob ogledu filma. Kaj jih je pritegnilo, kaj zabavalo, kaj razžalostilo? Zakaj se Morten zateka k drevesni hišici? Kako se počuti v njej? Kako se Morten počuti v Annabellinem skrbništvu? Ali ga odrasli razumejo? Kje v filmu se vidi, da je Morten osamljen? Zakaj? Kaj počne, da bi se zamotil?

Ali oče prepozna njegove strahove/skrbi? Na koga želi Morten narediti vtis, čigave potrditve si najbolj želi? Ali Morten pogreša mamo? Kako se to vidi? Kdo zatira in kdo razume njegovo domišljijo? Ali Oče Vix razume Mortena in spodbuja njegovo domišljijo? Ali mu dovoli, da je to, kar je – kapitan ladje? Kako se to vidi?

Morten doživi veliko občutij. Kdaj je vesel? Kdaj je žalosten? Kdaj ga je strah? Kaj čuti Morten do očeta? Kako se obnaša do Elize? Je na ladji do nje drugačen? Ali Morten opazi, kako se Eliza počuti? Kdaj Morten prizna, da bi se moral do nje obnašati drugače?

Otroke vprašajmo, kaj naredijo oni, ko se soočajo s težavami, se počutijo osamljene, žalostne

ali jezne. Kako izrazijo svoja čustva? Kako premagajo skrbi in strahove? Komu se zaupajo? Poskušajmo razložiti razliko med biti »osamljen« in biti »sam«. Ali menijo, da morajo težave, ko naletijo nanje, urediti sami pri sebi ali pa jim pomaga, če jih komu zaupajo?

Opišimo Felixovo obnašanje. Kakšen se nam zdi? Koga ima ob sebi za tolažbo?

slediti svojim sanjam, vrednote in pristnost

V filmu lahko vidimo, da je Annabelle s svojim življenjem nezadovoljna in tudi sama upa, da bi nekoč uresničila svoje sanje. *»Nekdaj smo v vrsti čakali ure, da smo te lahko gledali plesati,«* Stinger na obisku obuja spomine. *»Zdaj ustvarjam baletno predstavo. Oh, predstavljaj si, kaj vse bi lahko ustvarila, če bi imela pravo gledališče, s pravimi plesalci. Ampak to bi me drago stalo,«* nadaljuje Annabelle.

V zasledovanju sanj se v filmu izriše ločnica med svetom materialnih dobrin in svetom pristnih in iskrenih občutkov. Annabelline sanje so vezane na zunanji/materialni svet (denar), medtem ko so Mortenove vezane na neposredne življenjske izkušnje, ki bogatijo. Čeprav je videti, da Morten nima popolnega otroštva, so v filmu poudarjene vrednote, ki za vse posameznike nimajo enakega pomena. Morten se odloči, da bo sledil svojim sanjam, ne zato, ker mora, temveč zato, ker si sam tako želi.

pogovor

Z otroki razmišljajmo, kaj pomeni napis na stroju, ki ga Morten prebere: *»Stran od ljudi, ki ne vedo, kaj delajo!«* Kaj misli Morten, ko reče: *»Vidiš, samo vedeti moraš, kaj delaš.«*

Na koncu filma oče Vix pravi, da zaklada ni, vendar ga Morten popravi in doda, da je ladja Salamander njihov zaklad. Kaj je mislil s tem? Zakaj se je Morten odločil, da bo zlate žeblje pustil v ladji? Kaj mu največ pomeni? Kdo si najbolj prizadeva najti zaklad? Pomislimo, česa vse ne moremo kupiti z denarjem.

Annabelle in Stinger se odločita, da bosta poiskala zaklad. Kot pravita, bosta pujska (šparovček) nahranila, saj *»nikoli nima dovolj, nenehno je lačen ...«*. Kaj ju v življenju najbolj zanima? Ali Annabelle in Stinger cenita ladjo? Bi rekli, da sta tudi sama preračunljiva eden do drugega? Si zaupata? Ali ima Morten kljub očetovi odsotnosti občutek, da mu oče stoji ob strani? Mu zaupa? Kakšen se nam zdi Morten kot deček? Ali Morten v zasledovanju svojih sanj obupa? Kdo mu priskoči na pomoč? Kdo mu stoji ob strani in ga pri tem podpira?

Ko si škorpijon Stinger ogleduje zlatnike, lučka/kresnička pravi: *»Mama za svojega otroka želi, da je uspešen, moja pa si je zame želela, da sijem – ampak ne kot luč.«* Kaj je hotela s tem povedati?

Spregovorimo o svojih sanjah in načrtih za prihodnost ... Kaj nam največ pomeni?

dodatne dejavnosti: spoznajmo nastajanje animiranega filma

Film, ki je nastal v koprodukciji med Estonijo (Nukufilm), Irsko (Telegael), Belgijo (Grid VFX) in Veliko Britanijo (Calon), je nastajal kar 6 let, zanj pa so potrebovali kar 6,2 milijona evrov. Lutkovna animacija, posneta v stop-motion tehniki, je tako prva celovečerna stop-motion animacija, ki je nastala na Irskem, in ena najdražjih v produkciji Estonije.

V enem snemalnem dnevu so na animatorja, ki je hkrati delal na treh do štirih prizorih, posneli 6 sekund filma dnevno. To pomeni, da so v treh do štirih tednih posneli za 5 minut filmskega gradiva. Ena sekunda je sestavljena iz 12 sličic, kar pomeni, da je moral animator za deset snemalnih sekund lutko in rekvizite premakniti kar 120-krat v enem dnevu. Prav zato je pri snemanju filma, ki je trajalo devet mesecev, sodelovala 79-članska zasedba ustvarjalcev.

Za snemanje so uporabili štirideset lutk, njihova izdelava pa je sodelujočim predstavljala velik izziv, saj so morali poiskati najbolj primeren material. Tako je ogrodje nekaj lutk izdelano iz aluminijaste žice, za večino pa so uporabili bolj trdno ploščo in prilagodljiv material, kot je silikon (glej sliki 1 in 2). Da je snemanje potekalo hitreje, so glavnim likom izdelali več identičnih različic (6 kopij glavnega junaka in 2 oz. 3 kopije preostalih likov), za različne obrazne izraze pa so oblikovali po več različnih glav (glej sliko 3). Oblačila so narejena iz bolj finih materialov in usnja. Zaradi zahtevnega postopka izdelave je trajalo po več tednov, da so naredili zgolj eno lutko.

Prvi in največji izziv pa je snemalni ekipi predstavljalo usklajevanje različnih animacijskih tehnik: kako svet stop-motion animacije, s katero so posneti liki, povezati z računalniško obdelavo ozadja, posnetega na vodi. V fantazijskih delih, tam, kjer je glavni junak pomanjšan na velikost žuželke, so slike vode s predmeti, ki plujejo po njej, zaradi boljšega vtisa gibanja ustvarjene z računalniško animacijo (CGI – *computer generated images*). Vodo, na kateri je posnet velik del morske pustolovščine, so torej dodali kasneje. Za sodelujoče na projektu je bil največji izziv, kako doseči ujemanje videoposnetkov računalniško obdelanih slik s posnetki stop-motion animacije in temu primerno prilagoditi razsvetljavo in teksture. Na spletni strani <https://vimeo.com/220618108> si lahko ogledamo video, ki prikazuje ozadje nastajanja animiranega filma **Kapitan Morten in kraljica pajkov**. V njem lahko vidimo, kako je potekala izdelava likov, rekvizitov in scenografije. Več o tem, kako je potekalo snemanje s pomočjo računalniške animacije, pa si lahko ogledamo na spletni strani <https://vimeo.com/259122636>.

Ob ogledu filma priporočamo tudi izvedbo delavnice animiranega filma v razredu. Mlajši gledalci lahko animirani film spoznavajo tudi s pomočjo knjižice za otroke iz Zbirke Kinobalon *Animirani film*, za strokovne delavce pa je na voljo priročnik *Animirajmo!*, ki ga je izdal Zavod Republike Slovenije za šolstvo v letu 2016 in je na voljo tudi v [spletni verziji](#).

